

Enklere, mindre, bedre

Strategi for
forenklinger for næringslivet

2026–2029

Nærings- og fiskeridepartementet

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Innledning	5
2. Alle må bidra	6
Departementene.....	6
Etatene.....	6
Kommunene	6
Næringslivet	7
3. Rapporteringsbyrden skal reduseres	8
Desentralisert ansvar, felles metodikk.....	8
Hva er en byrde?.....	8
Hvilke byrder skal fjernes?.....	8
Prioriteringer.....	8
Utvalgte regelverk.....	9
4. Lettere rapportering gjennom digitalisering	11
Hovedregelen	11
Kun én gang – flere veier til målet	11
Systematisk måling av oppnådde resultater.....	12
Samarbeid med systemleverandørene	12
Fra plikt til flyt	13
Digitale lommebøker.....	14
5. Mindre rapportering ved regelendringer	15
Regelendringer og økning av terskler	15
Særskilt om EØS-regelverk	15
Kontroll med nye byrder.....	15
6. Bedre tilsyn	17
Økt bruk av Tilda	17
7. Standardisering	19
8. Viktige tiltak fremover	20
Tiltak i prosess.....	20
Kontantplikten.....	20

Forord

Regjeringen legger med dette frem en strategi for forenklinger for næringslivet for å styrke produktivitet og konkurransekraft i hele landet. Det skal bli enklere krav og enklere å gjøre rett. Virksomhetene skal få mindre rapportering og bedre tilsyn.

Målet er at bedrifter skal bruke mer tid på å skape verdier og mindre på rapportering og byråkrati. Unødvendige byrder knyttet til rapporterings- og dokumentasjonskrav eller andre etterlevelseskostnader skal det bli **mindre** av. Rapportering og dokumentasjon som ikke skaper verdi eller blir brukt, bør fjernes. Krav må kunne vise til tydelig nytte. Hvis ikke, må de kuttes eller løses mer effektivt gjennom bedre digitale løsninger, gjenbruk og deling av data, eller bedre samordning mellom etater.

Det skal bli **enklere** å drive bedrift ved at vi får mest mulig automatisering og effektiv dataflyt, enten dataene skal rapporteres til myndighetene, brukes av bedriften selv eller sendes til banken. Når dataene flyter digitalt og behandles automatisk, blir det mindre manuelt arbeid, færre kostbare tastefeil og mer tid til å drive virksomheten.

Myndighetene må bli **bedre** på å dele opplysninger som allerede er levert til det offentlige. I dag må bedrifter gjenta den samme informasjonen til flere ulike etater. Vi skal jobbe for at bedrifter i størst mulig grad bare trenger å levere opplysninger én gang, og at opplysningene deretter deles og gjenbrukes der det er behov.

En nødvendig forutsetning for å lykkes med forenklinger er høye ambisjoner, faglig godt beslutningsgrunnlag og politisk gjennomslagskraft. Strategien er utarbeidet i dialog med næringslivet. Strategien viser vei og retning for det videre arbeidet med å styrke konkurransekraften til norsk næringsliv.

23. juni 2026

Cecilie Therese Myrseth
næringsminister

Sammendrag

Gjennom forenklinger i regelverk og digitale rapporteringsløsninger vil regjeringen frigjøre tid og ressurser for virksomhetene og oppnå økt produktivitet og konkurransekraft i næringslivet. I denne strategien ses målet om økt produktivitet og konkurransekraft i sammenheng med den digitale omstillingen av næringslivet. Selve rapporteringen til myndighetene er bare toppen av isfjellet. I tillegg kommer all den manuelle jobben knyttet til innsamling, registrering og kvalitetssikring av data. Dessuten må mange bedrifter rapportere internt og til banken, forretningspartnere og investorer. Ved å integrere reglene i digitale systemer og koble dem sammen slik at dataene flyter mellom dem, reduseres manuelt arbeid, faren for feil og mulighet for manipulasjon, samtidig som bedriftene får mer oppdatert og bedre beslutningsgrunnlag. Regelverksetterlevelse skjer automatisk, gjennom måten bedriften jobber, ikke som en manuell oppgave i etterkant.

Dette er en langsiktig ambisjon, «Fra plikt til flyt», og en viktig del av strategien er å samarbeide med næringslivet og deres systemleverandører for å virkeliggjøre visjonen. Det langsiktige målet skal imidlertid ikke gå på bekostning av andre måter å forenkle for næringslivet:

- Minst mulig unødvendig byrde for virksomhetene
- Regelverk tilpasset digital drift og digital rapportering som hovedregel
- Automatisert rapportering der det er mulig
- Gjenbruk av data på tvers av sektorer
- Innebygd etterlevelse

Regjeringen vil gjennomføre forenklingstiltak som gir reduksjoner i virksomhetenes årlige kostnader knyttet til rapportering og etterlevelse av regelverk. Effekten av strategien skal måles gjennom:

- reduksjon i næringslivets samlede tidsbruk knyttet til rapporterings- og dokumentasjonskrav
- reduksjon i antall rapporteringsplikter som leveres på papir
- økning i antall automatiserte rapporteringer (maskin-til-maskin)
- økning i gjenbruk av data
- færre særnorske byrder sammenlignet med EU

Opgaveregisteret skal brukes som hovedverktøy for måling av oppnådde resultater i forenklingsarbeidet.

1. Innledning

Det har lenge vært et tverrpolitisk mål å redusere de administrative byrdene for næringslivet. Det handler om forenklinger i regelverk, bortfall av plikter, enklere rapporterings- og dokumentasjonsløsninger og bedre veiledning. Mye er oppnådd siden departementet startet med systematiske kartlegginger av forenklingstiltak fra 2011. Noen eksempler er:

- Innføring av A-meldingen som erstattet fem tidligere rapporteringer
- Digitalisering gjennom Altinn og overgang til obligatorisk digital innsending
- SAF-T-standard for regnskapsdata
- Digital tinglysing og modernisering av grunnboken
- Forenklinger i aksjeloven, blant annet adgang for små aksjeselskap til å fravelge revisjon
- Digital søknadsprosess for en rekke tilskuddsordninger

Likevel rapporterer næringslivet at byrdene som følge av pålagte dokumentasjonskrav og rapporteringer til myndighetene, øker.

Digitalisering er en nøkkelfaktor i forenklingsarbeidet. En effektiv digital offentlig infrastruktur, med effektiv integrasjon mot privat sektor, skal gjøre kontakten med myndighetene enklere for innbyggere og virksomheter. Felles standarder kan gi mer effektive prosesser i næringslivet og offentlig sektor. For å få til dette, må både myndigheter og virksomheter være digitalt modne.

Forenklinger er spesielt viktig for små virksomheter som relativt sett bruker mest ressurser på rapportering og dokumentasjon. Forenklinger i eksisterende regelverk, som er en ambisjon i mange land, kan være utfordrende. Å unnta små virksomheter ved å sette terskler for hvem som omfattes av regelverket, kan være enklere å få til. Europakommisjonen har lansert omfattende forslag på dette området, blant annet for bærekraftsrapportering etter CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive). Regjeringen følger opp den EØS-relevante lovgivningen. Høyere terskelverdier for enkelte nasjonale regelverk skal også vurderes.

Samtidig må forenklingsarbeidet ses i sammenheng med andre overordnede politiske mål, internasjonale forpliktelser og signaleffektene av regelendringer. På noen områder kan dette innebære at Norge ikke nødvendigvis fjerner krav, men forenkler, opprettholder og i enkelte tilfeller innfører strengere krav enn det som følger av minimumskravene i EU-regelverket.

De små virksomhetene som bruker relativt mest ressurser på rapportering og dokumentasjon, er også de som har minst ressurser til digital omstilling. Offentlig digitalisering av rapporteringsløsninger bør derfor så langt som mulig også bidra til næringslivets digitale transformasjon. Innføring av pliktig digital bokføring og e-faktura er viktige elementer i dette arbeidet, og er viktige byggesteiner for videre forenkling og produktivitetsvekst. Overgang til digitale prosesser med sporbarhet og sikring mot manipulasjon, åpner samtidig for andre måter å oppfylle hensynene bak regelverkene. Såkalt innebygd etterlevelse eller *compliance by design* betyr at etterlevelse av lover og regler bygges inn i prosesser og systemer slik at virksomhetene følger regelverket «automatisk» gjennom måten de jobber på.

2. Alle må bidra

Forenkling er et mål som må prege hele forvaltningen og næringslivet. Alle departementer har ansvar for regelverk og rapporteringer som næringslivet må etterleve. Arbeidet må gjøres i det enkelte departement og etat.

Departementene

Departementene skal bidra til forenklingsarbeidet ved å identifisere, gevinstberegne, og gjennomføre forenklingstiltak innen eget ansvarsområde.

Departementene skal

- gjennomgå regelverk av betydning for næringslivet og vurdere om regler eller etterlevelse av reglene kan forenkles
- sikre at nytt regelverk utformes i tråd med prinsippet om digitalt førstevalg
- etablere interne forenklingsplaner
- rapportere årlig på status og gevinster.

Forslag fra næringslivet skal besvares innen rimelig tid og departementene skal gi tilbakemelding om forslaget er vurdert, og, der det er relevant, om status for oppfølgingen.

Etatene

Etatene skal

- modernisere egne prosesser og digitalisere tjenester, herunder utvikle API-baserte tjenester som muliggjør maskin-til-maskin-rapportering
- sikre deling, gjenbruk og viderebruk av data i tråd med digitaliseringsstrategien og lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven)
- identifisere overlappende krav og foreslå samordning
- innhente innsikt fra brukerne i næringslivet og legge vekt på innspill om hvordan etatene og næringslivet sammen kan jobbe for å oppnå høyere effektivitet
- bidra til Oppgaveregisteret med oppdatert informasjon om rapporteringsplikter og digitaliseringsgrad.

Kommunene

Kommunene forvalter et stort antall tillatelser, søknadsordninger og rapporteringskrav som påvirker næringslivet. For å bidra til helhetlige forenklinger kan kommunene

- ta i bruk felles nasjonale digitale løsninger der de finnes
- standardisere søknadsprosesser og dokumentasjonskrav
- delta i statlige forenklingsprosjekter som berører kommunale prosesser.

Næringslivet

Regjeringen legger vekt på godt samarbeid og dialog med næringslivet for å realisere forenklinger. Systemleverandører av virksomhetenes fagsystemer har en viktig rolle i arbeidet med automatiserte rapporteringsløsninger.

- Systemene må utvikles slik at de faktisk oppfyller kravene, samtidig som leverandørene får gi innspill til hvordan myndighetenes krav og tekniske løsninger utformes.
- For å hente ut gevinstene fra digitalisering, med de muligheter det gir for automatisering av rapporteringsplikter, er det nødvendig at næringslivet selv er digitalt modent. Det må derfor oppmuntres til digital transformasjon i virksomhetene.
- For forvaltningen er konkrete og godt begrunnede forslag til forenkling fra næringslivet særlig nyttige.

3. Rapporteringsbyrden skal reduseres

Desentralisert ansvar, felles metodikk

Forenklingstiltak skal utvikles og gjennomføres av ansvarlig departement og etat, etter felles metodikk for

- identifisering av byrder
- gevinstberegning
- prioritering
- måling av effekt

Hva er en byrde?

En byrde er en aktivitet som påføres virksomheter som følge av regelverk eller andre myndighetskrav, og som medfører tidsbruk og kostnader. Det kan dreie seg om en rapporteringsplikt, et dokumentasjonskrav eller et annet etterlevelseskrav som regelverket stiller.

Ikke alt er byrder. Mange myndighetskrav medfører aktiviteter som virksomhetene uansett vil gjennomføre av hensyn til egen drift. Næringslivet bruker også ressurser på å sammenstille data og rapportere til andre virksomheter som er kunder eller leverandører. Samtidig vil det ofte være overlapp i den forstand at samme løsninger kan forenkle både byrdene som følger av myndighetskrav, og andre administrative prosesser.

Hvilke byrder skal fjernes?

- Unødvendige byrder skal fjernes. En byrde er unødvendig når den
 - ikke bidrar til å oppnå formålet med regelverket eller
 - kunne vært løst lettere gjennom effektiv digitalisering eller
 - kunne vært løst gjennom deling og gjenbruk av data eller
 - skyldes manglende koordinering mellom etater, for eksempel krav om rapportering av samme informasjon eller nesten samme informasjon, eventuelt til ulike tidspunkter.
- Eksempler på unødvendige byrder er
 - krav om å sende inn informasjon som allerede finnes og er tilgjengelig i offentlige registre
 - manuelle skjemaer som ikke kan forhåndsutfylles
 - rapporteringer som krever uttrekk av data fra kilder som ikke følger standardformater
 - krav som gjelder små virksomheter uten at risiko tilsier det.

Prioriteringer

Arbeid med forenklinger tar tid og krever ressurser og kompetanse. Det må derfor prioriteres hvor innsatsen settes inn. Målet er å få gjennomført samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak

med vesentlige nyttevirkninger for næringslivet. Det kan i en etat dreie seg om et enkelt stort tiltak. Det kan også være mange mindre tiltak som i sum gir stor effekt.

Forenklingsarbeidet er del av regjeringens arbeid for styrket konkurransekraft. Vurdering av byrder etter deres effekt på konkurransekraften kan skje langs flere dimensjoner:

1. **Hva er kost-nytte-forholdet?** Kostnaden for en rapporteringsbyrde måles typisk ved formelen: Tid × timekostnad × frekvens × antall berørte virksomheter. Byrder er normalt uhensiktsmessige når kostnadene overstiger nytten. Hvilken nytte gir etterlevelse av kravet?
2. **Gir byrden konkurranseulempet?** Er byrden høyere i Norge enn hos EU-konkurrenter? En byrde som alle bærer likt, representerer et kostnadsnivå, ikke en konkurranseulempe. En særnorsk byrde, eller en EU-byrde som Norge implementerer strengere enn andre, svekker norsk konkurransekraft direkte.
3. **Forplanter byrden seg gjennom verdikjeden?** En dokumentasjonsplikt som en stor aktør viderefører til mange underleverandører, mangedobler kostnaden.
4. **Hemmer byrden veksten?** Rammer byrden voksende bedrifter uforholdsmessig? Hindrer den markedsadgang, for eksempel ved at små og mellomstore bedrifter ikke deltar i anbud?

I tillegg til arbeidet med styrket konkurransekraft må forenklingsarbeidet, og de næringsrettede og digitale virkemidlene, ses i sammenheng med regjeringens politikk for kunstig intelligens (KI) og tiltak, samt med Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets prosjekt *Fornye, forsterke og forbedre offentlig sektor* som er en del av regjeringens *Plan for Norge*.

Utvalgte regelverk

Regjeringen vil se nærmere på hvilke muligheter som finnes for å redusere næringslivets byrder ved etterlevelse av følgende regelverk:

- Åpenhetsloven
- Krav til bærekraftsrapportering etter regnskapsloven § 2-3
- Aktivitets- og redegjørelsesplikten etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26 og § 26a.
- Hvitvaskingsloven

EUs Omnibus I-direktiv innfører klarere rammer for hvilken informasjon rapporteringspliktige foretak kan be om fra foretak i verdikjeden med færre enn 1 000 ansatte, når formålet er å utarbeide bærekraftsrapportering etter regnskapsdirektivet. Begrensningene i direktivet gjelder ikke for informasjonsforespørsler som har andre formål, slik som etterlevelse av andre regelverk og for det rapporteringspliktige foretakets risikovurderinger.

I EU ble det i 2024 vedtatt et nytt regelverk for antihvitvasking, som forberedes gjennomført i Norge. Med et mer harmonisert regelverk kan forskjellene innad i EØS reduseres, noe som

forenkler hverdagen for næringsdrivende. Arbeidsgruppen som har vurdert norsk gjennomføring av regelverket, har foreslått forenklinger i gjeldende hvitvaskingsregelverk. Regjeringen vurderer nå oppfølgingen av disse forslagene, i påvente av at det nye felleseuropeiske regelverket blir en del av EØS-avtalen og norsk rett.

4. Lettere rapportering gjennom digitalisering

Rapporteringskrav skal være relevante, nødvendige og forholdsmessige. Rapportering til myndighetene kan skje via (1) papir, (2) skjema uten forhåndsutfylling, (3) skjema med forhåndsutfylling eller (4) direkte fra digitalt fagsystem.

Hovedregelen

- Rapporteringsløsninger til myndighetene skal som hovedregel være digitale og automatiserte.
- Den mest effektive rapporteringen er såkalt maskin-til-maskin-rapportering (M2M), det vil si at rapporteringen går direkte fra bedriftens fagsystem til myndighetene med minimal belastning for virksomheten som avgir informasjonen.
- Derfor foreslår regjeringen at det skal være krav til digital bokføring.

Digitalisering og bruk av data er ikke bare virkemidler for enklere rapportering. De er også viktige forutsetninger for å styrke produktivitet, innovasjon og konkurransekraft i næringslivet.

Digital M2M-rapportering som hovedregel betyr ikke at det skal være den eneste muligheten, men myndighetene skal legge til rette for dette. Erfaring viser at næringslivet oppsøker løsninger som reduserer egen tidsbruk, og at gode løsninger for automatisert rapportering foretrekkes. Å *pålegge* virksomhetene automatiserte løsninger forbeholdes derfor utvalgte rapporteringer der det foreligger særskilte grunner.

Krav til digital bokføring og elektronisk faktura gir forenklingsgevinster og bidrar samtidig til å redusere mulighetene for å manipulere opplysninger. Generelt vil overgang til mer digital dataflyt fra maskin til maskin, både i verdikjedene og mellom næringslivet og myndighetene, være et viktig bidrag til å forebygge svindel og økonomisk kriminalitet. Innføring av virksomhetslommebøker vil forsterke denne effekten.

Kun én gang – flere veier til målet

Kun én gang-prinsippet har lenge vært et mål i digitaliseringspolitikken, det vil si at bedriftene bare skal levere den samme informasjonen én gang, selv om flere etater har behov for den. Tradisjonelt har *kun én gang* vært et spørsmål om å hente informasjon fra åpne offentlige registre, som Enhetsregisteret, eller å dele informasjon mellom myndigheter i stedet for å spørre virksomheten.

- Data skal gjenbrukes på tvers av etater.
- Enhetsregisteret er primærkilde for mange opplysninger og skal brukes av alle offentlige organer og registre i deres virksomhet.
- Det oppfordres til bruk av nasjonale fellesløsninger og til å utvikle felles datakilder for bredere bruk.

Det er etablert et samarbeidsprosjekt etter initiativ av Skate, Nasjonale grunndata, med formål å understøtte målsetningen om kun én gang gjennom måten offentlige etater forvalter sine data: Dataene som samles inn skal være korrekte, oppdaterte og tilgjengelige for andre som har behov for dem. Det krever god forvaltning, tydelige roller og et felles rammeverk for hvordan data skal deles og brukes. Prosjektet ledes av Digitaliseringsdirektoratet.

Prinsippet om kun én gang må imidlertid tolkes i lys av nye teknologiske muligheter siden det finnes flere veier til målet om å redusere rapporteringsbyrden. Med digitale fagsystemer vil virksomheter kunne hente ut informasjon fra eget system. Hvis data kan hentes ut med minimal belastning, er det et alternativ til kun én gang. I dette tilfellet etterspørres riktignok den samme informasjonen gjentatte ganger, men rapporteringen skjer automatisk. Automatisert rapportering betyr at omfanget og frekvensen på rapporteringen blir mindre relevant når rapporteringsbyrden skal estimeres.

Systematisk måling av oppnådde resultater

Oppgaveregisteret gir en oversikt over opplysninger som næringsdrivende plikter å rapportere til statlige myndigheter, inkludert tidsbruk knyttet til de enkelte pliktene og volumtall, det vil si totalt antall rapporteringer for en gitt rapporteringsplikt (skjema). Registeret forvaltes av Brønnøysundregistrene. Et oppdatert og mer komplett Oppgaveregister vil kunne gi bedre informasjon om rapporteringspliktene og digitaliseringsgraden, og et bedre kunnskapsgrunnlag for å identifisere de største forenklingsgevinstene.

- Oppgaveregisteret skal oppdateres som verktøy for forenkling og for måling av resultater.
- Andre kilder som kan bidra til en samlet oversikt over rapporterings- og dokumentasjonskravene, er blant annet Felles datakatalog (data.norge.no), Altinns skjemakatalog og etatenes plikt til å dokumentere datakilder i henhold til dataforvaltningsloven.
- Måling av rapporteringsbyrder skal også skje i samarbeid med relevante etater og systemleverandører.
- Indikatorer for oppnådde resultater vil være
 - reduksjon i antall oppgaveplikter som leveres på papir eller fra elektroniske skjemaer uten forhåndsutfylling
 - økning i antall oppgaveplikter som kan leveres fra maskin-til-maskin eller fra elektroniske skjemaer med forhåndsutfylte felt.

Samarbeid med systemleverandørene

Gode fagsystemer utviklet av privat næringsliv har vært og er av avgjørende betydning for å gjøre hverdagen enklere for virksomhetene, store som små. Myndighetene må derfor i sitt digitaliseringsarbeid ha god samhandling med systemleverandørene og brukerne av systemene. Ikke alt kan gjennomføres samtidig.

- Etablerte møteplasser mellom myndighetene og næringslivet er viktige for å prioritere og koordinere initiativer som systemleverandørene må forholde seg til, og for å unngå at for mange gjennomføringsfrister sammenfaller.

- Elementer i en beste praksis som myndighetene skal følge i sin samhandling med systemleverandørene, er:
 - Systemleverandørene skal involveres tidlig, dvs. i konseptfasen.
 - Etatene skal ha klare rutiner for å ta imot innspill, synliggjøre dem og svare dem ut.
 - Etatene skal ha kontaktpersoner som gjør det enkelt for leverandørene å få raske avklaringer.

Fra plikt til flyt

Myndighetsrapportering utgjør en begrenset del av den totale, administrative belastningen i en bedrift. En stor del er knyttet til arbeid med å samle inn opplysninger, registrere, aggregere og kvalitetssikre disse, for å rapportere til egen ledelse, bank, kunder og investorer. Forsøk på å begrense denne belastningen gjennom å sette rammer for hvilken informasjon foretak kan kreve av andre i verdikjeden, slik Omnibus I-direktivet gjør for bærekraftsrapportering, er viktig, men løser bare deler av problemet.

Myndighetsrapporteringen er gjerne noe som skjer sent i en slik informasjonsverdikjede. Manuelle steg tidlig i kjeden er arbeidskrevende, gir fare for feil, mulighet for manipulering, og merarbeid i de senere stegene. Til gjengjeld gir strukturerte data, automatiserte prosesser og digital tilgang på referansedata av høy kvalitet mindre manuelt arbeid, bedre datakvalitet og redusert risiko for manipulering.

Myndighetene stiller en rekke krav til bruk av standarder og systemer. Ved innføring av disse kravene har myndighetenes behov ofte vært førende, og det har blitt lagt for lite vekt på hvordan de tekniske kravene også kan spille en rolle i å forenkle informasjonsverdikjeden i bedriften. Elektronisk handelsformat (EHF) ble for eksempel innført for å effektivisere anskaffelsesprosessene i offentlig sektor, og tanken var at næringslivet selv ville ta ansvar for å realisere gevinstpotensialet på sin side. Erfaringen er at dette er mer utfordrende enn først antatt, og derfor har regjeringen fått på plass et lovkrav, godt støttet av næringslivets interesseorganisasjoner.

For å øke produktiviteten og konkurranseevnen til norsk næringsliv vil regjeringen samarbeide med næringslivet om et langsiktig mål bilde for å øke automatiseringsgraden i bedriftene og forbedre samspillet mellom næringslivets og myndighetenes systemer. Målbildet, som benevnes «Fra plikt til flyt», vil ta utgangspunkt i de byggesteinene som er på plass eller under innføring – blant annet pliktig digital bokføring og digitale virksomhetslommebøker – og identifisere nødvendige tiltak. Aktuelle tiltak som støtter opp under automatisering, kan være videreutvikling av standarder, insentiver for økt bruk og deling av data fra offentlig sektor.

Sentralt i et slikt mål bilde er også muligheten for at opplysninger kan kontrolleres mot flere kilder i nær sanntid, og at revisjonsspor kan følge med, noe som reduserer muligheten for manipulasjon og svindel. Dermed blir effekten ikke bare forenkling, men også forebygging av økonomisk kriminalitet.

På enkelte områder kan det være mulig at rapporteringen bortfaller helt, selv om myndighetene fortsatt har behov for informasjonen. Et eksempel er at myndighetene henter informasjonen direkte fra transaksjonsdata eller får direkte tilgang til særskilte data hos

virksomhetene. Når digitale virksomhetslommebøker er etablert, vil myndighetene kunne hente informasjon direkte fra disse.

Digital og automatisert rapportering som hovedregel forutsetter at data foreligger i digitale formater. Standardformater som elektronisk handelsformat (EHF), standard for elektronisk utveksling av regnskapsdata (SAF-T) og standardisert tilgang til banktransaksjoner (PSD2) er eksempler på digitale formater som fremmer digitalisering.

Teknologiske muligheter fremover er

- digitale virksomhetslommebøker
- standardiserte API-er som gjør det mulig å automatisere rapportering
- automatisk validering av data, det vil si at feil blir stoppet før innsending

KI-baserte løsninger kan bidra til ytterligere forenkling ved å automatisere dataklassifisering, foreslå korrekte rapporteringskoder, identifisere avvik og redusere feil. KI kan også brukes til å analysere store datamengder og gi myndighetene bedre innsikt uten å øke rapporteringsbyrden for virksomhetene.

Digitale lommebøker

Digitale lommebøker representerer et paradigmeskifte i måten personer og virksomheter håndterer og deler digital informasjon. Der tradisjonell eID primært handler om autentisering, det vil si å bekrefte hvem man er, går lommebøkene vesentlig lenger. De gjør det mulig å oppbevare, forvalte og dele verifiserbare digitale bevis på en måte som gir brukeren selv kontroll over egne data. Slike bevis kan være alt fra førerkort og vitnemål til firmaattester, skatteattester og miljøsertifiseringer. Bevisene er gyldige i sanntid og kan trekkes tilbake umiddelbart hvis grunnlaget endres, noe som er et kvalitativt skritt fremover sammenlignet med statiske PDF-dokumenter.

Det juridiske rammeverket for digitale lommebøker er eIDAS 2.0-forordningen, vedtatt av EU-parlamentet i februar 2024 og trådt i kraft i mai samme år. Forordningen pålegger alle EU-land å tilby innbyggerne en gratis personlig lommebok på høyt sikkerhetsnivå innen november 2026. De fleste brukersteder i EU er forpliktet til å akseptere dem innen fjerde kvartal 2027. Parallelt har EU-kommisjonen lagt frem et forslag til regelverk for virksomhetslommebøker (European Business Wallet). Disse skal gjøre det enklere for bedrifter å bevise sin identitet, dele dokumentasjon og kommunisere sikkert med offentlige myndigheter og andre virksomheter på tvers av landegrensene. Ifølge Kommisjonen kan gevinsten for næringslivet utgjøre opp mot 150 milliarder euro årlig i redusert administrativ byrde.

Virksomhetslommebøkene er ikke selvstendige systemer; de er avhengige av den samme identitetsforvaltningen som personlommebøkene bygger på, herunder sikker utstedelse og pålitelig kobling til personidentitet.

5. Mindre rapportering ved regelendringer

Regelendringer og økning av terskler

Regelverk kan forenkles ved å endre krav, fjerne krav for alle, eller fjerne krav for noen ved å heve tersklene for hvem som er omfattet. En terskelverdi er en beløps-, størrelses- eller aktivitetsgrense som avgjør om en virksomhet faller inn under et regelverk. Terskler bygger på et proporsjonalitets-prinsipp: byrden regelverket pålegger, skal stå i rimelig forhold til virksomhetens størrelse og risiko. Terskelverdier er hensiktsmessige når de reduserer unødvendig byrde for små virksomheter og når risikoen ved unntak er lav. Innføring av terskelverdier bør imidlertid unngås når formålet med regelverket svekkes betydelig og når risikoen ved unntak er høy. Terskler kan også gi insentiv til å unngå vekst eller til omgåelse, for eksempel ved å dele en virksomhet i mindre enheter.

- Regjeringen vil legge frem en norsk «omnibus-pakke» som gir en samlet oversikt over regelverk der det kan være hensiktsmessig å innføre eller justere terskelverdier for rapporteringsplikt.
- Endringer i virkeområdet for reglene om bærekraftsrapportering etter CSRD vil fremmes som en egen sak av Finansdepartementet.
- Aktsomhetsdirektivet vil behandles i Barne- og familiedepartementets prosess knyttet til endringer i åpenhetsloven.
- Aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP) etter likestillings- og diskrimineringsloven må ses i sammenheng med gjennomføringen av likelønnsdirektivet i norsk rett, og vil behandles i Kultur- og likestillingsdepartementet.

Særskilt om EØS-regelverk

Mye nytt regelverk er felles europeisk regelverk. I prinsippet er dette ikke konkurransevridende vis-à-vis våre europeiske handelspartnere.

- Utgangspunktet for regjeringens arbeid med endringer i krav til bærekraftsrapportering er at norske foretak til enhver tid bør stå overfor de samme kravene som foretak i EU.
- EØS-relevante forenklinger som vedtas i EU, skal vurderes og følges opp så raskt som mulig i Norge.
- Regjeringen skal søke å medvirke til å begrense reguleringstrykket fra EU der vi mener det ikke er formålstjenlig og går for langt for norsk næringsliv. Dette er en naturlig del av EØS-samarbeidet.

Kontroll med nye byrder

Nye reguleringer er normalt godt motivert. Men når det kommer nye reguleringer og lite tas bort, kan de samlede etterlevelseskostnadene for næringslivet bli uforholdsmessig store.

Regjeringen

- jobber for å unngå tiltak som skaper unødvendig ny rapportering eller økte administrasjonskostnader for næringslivet
- vil ikke fremme nye krav for næringslivet uten at det er vurdert om eksisterende regulering eller krav kan utgå eller reduseres.

6. Bedre tilsyn

Tilsyn er et sentralt virkemiddel for å sikre at regelverk etterleves, og skal være risikobasert med vekt på både sannsynligheten for manglende etterlevelse i det enkelte foretak og konsekvensene for samfunnet dersom regelverket ikke følges. Tilsynsmyndigheter bør bruke tilgjengelige data og virkemidler for smartere tilsyn for å styrke treffsikkerheten i utvelgelsen, slik at ressursene primært rettes dit behovet er størst.

Tilsyn fyller imidlertid også en bredere funksjon enn ren kontroll. Den forebyggende og utviklende effekten av tilsynsdialogen med foretakene er viktig, det samme er tilsynets rolle i å sikre korrekt fastsetting og ivareta næringslivets rettigheter. På områder preget av nytt regelverk, rask teknologisk utvikling og et skiftende risikobilde er løpende tilsynsoppfølging nødvendig også overfor godt etablerte foretak.

Økt bruk av Tilda

Det sentrale virkemiddelet for smartere tilsyn er Tilda, en nasjonal samarbeidstjeneste for tilsynsmyndigheter, forvaltet av Brønnøysundregistrene, og den nasjonale løsningen for samordning av statlige tilsyn. Løsningen er en sentral byggestein i et mer tillitsbasert og risikodrevet tilsynsregime. Tilda kan gi betydelige gevinster for næringslivet gjennom bedre koordinering av tilsyn, færre og mer målrettede kontroller, redusert rapporteringsbyrde og økt forutsigbarhet. Dette oppnås ved deling og gjenbruk av tilsynsdata, som gir grunnlag for mer effektive og risikobaserte tilsyn. Løsningen understøtter «kun én gang»-prinsippet ved at tilsynsmyndigheter i større grad gjenbraker eksisterende data fremfor å innhente samme informasjon på nytt.

Tildas gevinstpotensial utløses først når tilstrekkelig mange tilsynsmyndigheter er koblet på. Våren 2026 er 12 statlige tilsynsmyndigheter, samtlige lokale el-tilsyn (ca. 100 aktører) og 40 brann- og redningsvesen tilkoblet tjenesten. Gevinsten er tosidig: Tilsynsmyndighetene bruker ressursene mer effektivt, og virksomheter som etterlever regelverket, møter færre overlappende tilsynsbesøk. Høsten 2026 vil Tilda lansere en KI-modul for analyse av økonomiske data. Denne skal utvides i 2027 til å omfatte andre historiske data fra virksomhetene, noe som vil styrke risikoanalysene.

Tilsynsmyndigheter skal i størst mulig grad benytte data som allerede er tilgjengelig i offentlige registre og digitale systemer, fremfor å kreve manuell innrapportering fra virksomhetene. Der digitale data gir tilstrekkelig informasjon, skal antall fysiske tilsynsbesøk reduseres. Automatisert datafangst skal bidra til at tilsynsmyndigheten er bedre forberedt og at tilsynene blir mer målrettede når fysiske besøk likevel er nødvendige.

For næringslivet selv er det verdifullt å få tilgang til egne tilsynsdata i Tilda for å kunne dokumentere regelverksetterlevelse overfor sine kunder og forretningspartnere på en effektiv og troverdig måte.

Regjeringen vil at

- tilsynsmyndigheter og deres eierdepartementer skal prioriterer utvikling av de interne systemløsningene som muliggjør tilkobling mot Tilda

- tilsynsmyndigheter i størst mulig grad skal benytte data som allerede er tilgjengelig i offentlige registre og digitale systemer, fremfor å kreve manuell innrapportering fra virksomhetene.

7. Standardisering

Standarder er frivillige dokumenter utviklet gjennom en konsensusbasert prosess og spiller en viktig rolle i tilknytning til regulering og markedstilgang, både nasjonalt og internasjonalt. De gjør det enklere å operasjonalisere regelverk, reduserer kompleksitet og skaper felles løsninger på tvers av sektorer og landegrenser. I Norge er det tre sentrale aktører med ansvar for utvikling og forvaltning av standarder: Standard Norge, Norsk Elektroteknisk Komité (NEK) og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom).

Standarder oversetter overordnede myndighetskrav til konkrete løsninger som virksomheter kan ta i bruk. Regelverk beskriver ofte hvilke hensyn eller mål som skal oppnås, mens standarder beskriver anerkjente metoder og løsninger for hvordan kravene kan oppfylles i praksis. Dette gjør det enklere for virksomheter å forstå og etterleve regelverket, og reduserer både tidsbruk og kostnader knyttet til dokumentasjon, etterlevelse og dialog med tilsynsmyndigheter.

Standarder gjør regelverk mer fleksibelt og fremtidsrettet. Når standarder brukes til å beskrive tekniske løsninger og faglige spesifikasjoner, kan regelverk i større grad utformes funksjonsbasert og teknologinøytralt. Dette gjør det mulig å tilpasse løsninger i takt med teknologiutvikling og markedsendringer uten at regelverket må endres hyppig. Resultatet er et mer dynamisk og innovasjonsvennlig reguleringssystem.

Standarder skaper ikke bare forenkling, men også økt verdiskaping for virksomhetene. De reduserer kostnader og usikkerhet og styrker innovasjonsevnen. Internasjonale standarder fremfor nasjonale særkrav reduserer handelsbarrierer, styrker norske virksomheters markedsadgang og sikrer at de kan konkurrere på like vilkår internasjonalt. Standardisering er derfor både et forenklingsverktøy og en driver for produktivitet og konkurransekraft. Standarder er allerede en viktig del av løsningen på mange områder, men potensialet er langt fra fullt utnyttet.

Når nytt regelverk utvikles, bør relevante aktører involveres tidlig, slik at standarder kan utvikles parallelt med regelverket. Dette gjør at standardene blir bedre tilpasset både regulatoriske behov og praktiske anvendelser for virksomhetene.

Regjeringen vil

- legge til rette for tidlig dialog mellom myndigheter, næringsliv og standardiseringsorganisasjoner når nytt regelverk skal utvikles
- prioritere europeiske og internasjonale standarder fremfor nasjonale særkrav der dette er mulig
- fremme mer systematisk bruk av standarder som kan bidra til et regelverk som er enklere å forstå, enklere å etterleve og bedre tilpasset teknologisk og markedsmessig utvikling.

8. Viktige tiltak fremover

Tiltak i prosess

En rekke tiltak som bidrar til forenklinger for næringslivet, er under gjennomføring eller planlegging. Et utvalg større tiltak, dvs. tiltak med betydelig forenklingsgevinst, er vist i tabell nedenfor. Det foregår mange relevante forenklingstiltak på andre områder også. Regjeringen vil arbeide for at tiltak som er vedtatt med de nødvendige budsjettbevilgninger, gjennomføres uten unødige forsinkelser, og at gevinster for næringslivet vektlegges i gjennomføringen og i gevinstrealiseringsarbeidet.

Tiltak	Dep
Pliktig digital bokføring og e-fakturering mellom virksomheter – ytterligere effektiviseringsgevinster	FIN
Digitale lommebøker, herunder virksomhetslommebok	DFD
Samordnet aksjeeierregister og modernisert aksjonærbeskatningssystem	FIN, NFD
Fremtidens innkreving	FIN
Fremtidens tollbehandling	FIN
Forenklinger for byggenæringen	KDD
Forenklinger i bærekraftsrapporteringen – endringer i regnskapsloven for å gjennomføre endringer i regnskapsdirektivet som følger av Omnibus I-direktivet	FIN
Forenklinger på Finanstilsynets ansvarsområde	FIN
Matrikkelen og grunnboken	KDD
Endringer i åpenhetsloven som følge av evalueringen av loven og gjennomføring av aktsomhetsdirektivet (CSDDD) i norsk rett	BFD
Forenklinger av offentlige anskaffelser	NFD
Forenkling av virkemiddelapparatet	NFD
Forenklinger for eiendomsmegling	FIN

Kontantplikten

Regjeringen vil vurdere om kontantplikten (virksomhetenes plikt til å ta imot betaling i form av kontanter) skal begrenses, for eksempel slik at plikten kun omfatter visse nødvendighetsvarer.